

סודם של הפכים / זיוה ברכה גדרון

לפרשת וישלח

כיסלו תשע"ח

הפסיכולוגיה לא עוסקת הרבה ב**ביחסי אחים**, כי אם יותר ביחסה של האם לילד והאב לילדיו, והנה בפרשתנו מושם דגש על יחסי אחים. אחים הם קבוצת השווים של האדם וזו הפרשה בה מי שהיה האח או האחות הרועדות ופחדות או בתפקיד הקורבן הופכות לאחות שמנהיגה. הוא או היא הפכים למצליחה החכמה זה שיודע וזו שיודעת גם לקרוא לשלום וגם לצאת למלחמה.

ללמוד להיות אחים ואחיות זו אומנות גדולה, כי המתח יכול לקרוע והיצירתיות האנושית יכולה לאחד!!! או לפחות ללמוד לרקוד את ריקוד הקרבה, מרחק... גם ו... גם.

בפעם הראשונה שילדי הגיעו מבית הספר ולמדתי איתם את הפרשה הזו הם לימדו אותי שיעור שלומדים בכל בית ספר דתי-לאומי. לומדים שיש שלושה דברים שאדם עושה, כפי שעשה יעקב אבינו בפתח הפרשה. הוא שולח מלאכים לעשיו ומבקש לעשות עמו שלום. אותו עשיו שהוא, יעקב, גנב לו את הבכורה בציווי אמו, וברח כשעשיו בוכה בכי תמרורים ורוצה להרגו. ילדי לימדוני כי כשאדם עושה לפי הסדר כאן, שלושה מהלכים כשהוא במריבה, בפחד, או בחרדה ממישהו חזק ממנו שדורש רעתו הוא ניצל, או לפחות זוכה זכות מלאה להיאבק לקבל סיעתא דשמייא ולנצח!

1. תפילה לקב"ה לבקשת עזרה

2. קריאה לשלום הכולל מנחה-דורון (מתנה)

3. משא ומתן

ואם כל אלה לא עובדים אז מלחמה!

זו פרשה מרגשת. שוב רואים עד כמה האבות שלנו מתוארים אנושיים יותר מהרואיים, מצ'זאיסטיים חדורי גאווה. לא! הם לא כאלה, ויחד עם זאת הם אנושיים וגם גיבורים. לא גבורה ילדותית, לא ניצחון האגו, זו גבורה של מי שיודע לאן הוא הולך ומי הולך אתו ומה נחוץ כרגע, ולא רק לו באופן אישי אלא מה נחוץ להמשכיות משפחתו ועמו.

יעקב מקבל מידע שעשוי מגיע אליו עם צבא שלם להכותו, והוא, יעקב, רק ברח עכשיו עם נשותיו וילדיו ורכושו מלבן, מה יקרה עכשיו? מלחמה? הרס? זהו?

יעקב פונה לקב"ה קודם כל ואומר את אחד הפיוטים היפים של זמננו (הקישור נימצא במייל הפותח) שחיבר יונתן רזאל למילים הללו של יעקב:

"קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך

כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי

לשני מחנות.

הצילני נא מיד אחי עשיו, כי ירא אנוכי אותו..."(לכו להקשיב לשיר היפה הזה אבל לא בשבת אה...).

נחזור לפסוק בו נאמר: **"קטונתי מכל החסדים" אומר "השפת אמת" – כי על ידי החסדים שעשה הקב"ה עם**

יעקב, על ידי זה הוא מבין כמה הוא קטן!!!

יעקב מתפלל, יעקב שולח מנחה לעשיו אחיו, וקורא לשלום ולבסוף הם נופלים איש על צוואר אחיו ו-בוכים.

התכוננו למלחמה וקיבלנו התרפקות "אחאית" (מלשון אחים) מרגשת. זו כזו הרגשה מתוקה ומפתיעה כשמתכוננים למלחמה ופתאום הצד השני בא בטוב... נכון? קוראים לזה התפתחות פסיכולוגית או בשפת עמנו – "בא לו בטוב..."

שימו לב להתפתחות הפסיכולוגית של יעקב, הוא מתחיל את חייו כילד של אימא, ממשיך כבוגד באחיו למצוות אמו, מרמה את אביו כדי לקבל ברכתו, כל זה בידיעה אינטואיטיבית מבריקה של אמו שהוא וממנו יעשה עם

ישראל, מה שעושה גם אותו חד חושים ובכל זאת איש תם יושב אוהלים. אם לא הדרמות המשפחתיות נראה לי שהיה בוחר לשבת בשקט באוהל שלו בלי שום אחריות ומאבקים.

כל המניפולציות הופכות לכשרות משום שהדרך והרצון הוא להיטיב, ולשם יצירת אומה. כשיוצרים אומה אי אפשר כל הזמן להיות חדורי אימה ממה יגידו וכמה דמוקרטיים ושוויוניים להיות.

ובכל זאת, מה זה עושה ליעקב האדם? החיים מכריחים אותו לפחות קורבנות ויותר נוכחות. פחות שקר יותר אמת, פחות בהלה יותר יוזמה, פחות חרדה מהמוות ויותר מוכנות להיאבק איפה שצריך. בעניין אחיו הבא לקראתו, פחות קבלת הדין באימה ויותר תפילה. ולבסוף מוכנות גם להיאבק פיזית ממש עם המלאך.

אם יעקב היה לבד ללא משפחה אינני יודעת אם היה לו האומץ לכל זה. יש משהו באיש ואשת משפחה שמצמיחה לאדם לאישה כוחות.

יעקב מגן על משפחתו ושולח אותם מעבר לירדן ונותר לבדו בצד השני, ובלילה שוב מופיע המלאך אלא שהפעם אין מילים יש כוח! המלאך נאבק ביעקב ויעקב... מחזיר לו. אותו יעקב שכמעט תמיד לומד את הנסיבות ופועל איתם ללא מאבק – נ א ב ק סופ סופ כוח אמיתי.

אני מרגישה כמה חיות ובחירה בחיים כמה אהבה ואמונה יש במאבק הזה. יש על מה להיאבק, יש משמעות!! ואת זה אני אומרת לכל שוחרי ושוחרות השלום מביננו שגם אם "ירקו עליהם הם יגידו שזה גשם" משפט מכונן של אמי ששנאה מאבקים (חוץ מהמאבקים איתי שלמזלי ולגדולתה לא נבהלה מהם, כי אם לא הייתה היא נאבקת בי ואני בה כנראה הייתי גם יושבת אוהלים תמימה ונטולת רצונות שעליהם יש להיאבק!).

ומה קורה בסיום המאבק יעקב מנצח ויוצא צולע בגיד הנשה בכף רגלו שם פגע בו המלאך. יעקב עומד פנים אל פנים מול המלאך ועוד מעט גם יעמוד פנים אל פנים מול אחיו. לא עוד נרדף או בורח אלא נימצא פנים אל פנים. מול החיים.

מי שרגיל להיאבק לעיתים רואה מאבק גם כשהוא לא ממש מתרחש, מתכוננן/ת למאבק כשבועצם אין כאן דרמה בזאת. אז גם זה מקום ששווה שלבדוק כמה אנחנו מתכוננים לקטסטרופה ויוצרים אותה כשבועצם יש כאן התרחשות שמובילה להתפתחות ולא מוכרחים להביא את כל "התותחים".

בואו ניתן דעתנו על עשיו זה שנחשב "הרע" בסיפור, האיש הזה על פי הרב קוק (בזכות שיעור ניפלא עם אסנת ברורמן שילאה והרב אביה הכהן) החסידות איננו צדיק אך גם אינו רשע. למעשה עשיו הוא נשמה גבוהה שנפלה. הוא רוצה ברכה הוא בוכה כשמרמים אותו הוא כואב את הבחירה של אימו באחיו ולא בו והוא בסופו של דבר אחרי הכעס הגדול מוצא דרך לסלוח ליעקב ולהתרפק על צווארו בגעגוע? זה לא מתאים לרשעים גמורים. עשיו סולח זו גדולה!

בכל אחד מאיתנו יש עשיו. זו לא ממש רוע זה הציד שבנו, אישואשת השדה שבנו, זה מי שנכנס לתוך התפוח ונותן בים גדול ונוזל לו מרוב תסיסה ועונג וחיות. זה כוח חיות כוח חיות שיכול להגיע עד כדי גסות, גסות הרוח וזה גרוע אך המקור הוא חיות. ומי היינו בלי חיות שכזו?

אם עשיו לא היה סולח ליעקב, אומר הרב אביה הכהן, לא היינו נעשים עם. לא היינו מתקיימים כשניים עשר השבטים שיוצאים מיעקב והופכים לעם. הוא היה הורג את כולם מכעס. הכתוב צועק ליעקב "אתה חייב לשנות, אי אפשר לרמות או להיות מרומה כל החיים ולברוח, ויעקב עושה את השינוי הכי עמוק שאפשר הוא מפסיק להיות יעקב (עקוב ועקום..) והופך לעמוד פנים אל פנים או אז הופך להיות

י ש ר א ל – כפי שמצווה מלאך ה'; ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוהים ועם אנשים ותוכל"

אדם משנה את שמו משתנה מזלו וגורלו.

לפי הרב אביה הכהן – יעקב זו התקווה שלנו הוא גדול החוזרים בתשובה, משנה ומשתנה הוא הצליח מה שאברהם ויצחק לא יכלו הוא יצר משפחה שלמה ששרדה ויותר מזה תכיף תהפוך לקבוצה אחת שלמה. אנחנו לא ניקראים עם אברהם עם יצחק אנחנו על שמו עם ישראל.

בכל אדם יש צד יעקב צד עשוי וצד אמצע הניקרא ישראל

הצד התמים הצד הלוחם וצד האמצע. אמצע זו לא ביננוניות ואפרוריות אמצע זה מקום בו נקודת נשיאת ההפכים ניפגשת ומתמירה עצמה למשהו גבוה יותר. גבוה יותר מתמימות וגבוה יותר ממאבק.

בסוף הפרשה מתה רחל בלידתה את בנה השני את בנימין אחרי יוסף בכורה. היא ניקברה על אם הדרך, דרך בית לחם, אם הבנים על אם הדרך שם איפשהו באמצע, בדרכם של ההולכים היא נמצאת מאפשרת להם לעצור להתפלל להתחבר אל החסר הכאב אך גם אל היש אל הסיכוי. תהי זכותה של רחל אימנו מגן וצינה עלינו ועל בנינו ובנותינו כי מי כמו האמא המדהימה הזו שתשמור עלינו בתפילתה.

כדאי לזכור מכאן עד כמה היהדות היא התורה של הנשים ולא רק של אבות וגברים, כוחן של הנשים –האמהות הללו היו מרכיב יחודי ביצירת העם. יחסם של האבות לנשותיהן היה יחס מוערך מקום של אהבה וכבוד כאחד. זה לא מה בכך בסיפורי עמים בכלל אצלנו זה בהחלט יחודי. יש מקום מהותי לשרה רבקה רחל ולאה – לנשים במלאכת המחשבת הזו שניקראת –אומה! והן תמיד תמיד מתחילות בקטן מרצונות אנושיים וממשיכות עם רוח אינטואיטיבית רוח הקודש של נשים אמהות.

ההפכים שלנו לשבוע זה : ללמוד להיות אחים וגם לחבר כללים חדשים לקשר אחים ואחיות

הנשי וגם הגברי שני כוחות לכל אחד מהם מקום בתוכנו

נשיות זה להיות במקומך כאישה כולל רכות וגם להיות מוכנה ללכת אחרי מי שאת אוהבת לתת לו להוביל גם

קודם קריאה לשלום קודם הברכה השלום והדורות ורק אחר כך גם מלחמה ומאבק אם צריך

להיפרד להתנתק איכן שנכון וגם למצוא דרך חדשה להתחבר להיקשר.

לעשות בשקט בלי הרבה מילים וגם לעמוד פנים אל פנים ולהיות אתה

לעשות ולברך וגם לבקש ברכה בענווה לבקש ברכה כי כולנו זקוקים לברכה.

שבת שלום

הדברים נכתבו לעילוי נישמת אבי בן ציון בן זימבול איש משפחה למופת אבא אהוב

ולעילוי נישמת אימי אסתר בת זימבול אשת חיל אמא עם נשמה

לעילוי נשמת ליזה אלישבע בת אסתר אישה מיוחדת במינה

לעילוי נשמת ראובן בן הלנה אדם חזק וטוב

ולרפואת ניסים בן אסתר איש יקר חכם ומאמין וטוב

לרפואה שלמה לאהרון בן ג'וליה

לרפואת רן בן אסתר

לרפואת שרה בת אסתר

לרפואת נפתלי בין עטרה

לרפואת חיה ניצה בלומה בת טובה

ולזכותם של ההולכים והעוברים את ה"ירדן" ומבקשים ברכה שישתנה מזלם ויתפתח לטובה .

